

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՐ ԱՅԼՆ

ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ԱՐԴԱՐԱՆԻ ԿԱՆՈՆԱԿԱՆ

Այս ամսի համարում... 20 ֆր. կան... 1905 թվականին...

Ի ՏԱՐԻ ԹԻԻ 4

1904 ՕԳՈՍՏՈՍ 27 ՇԲ. (2. Տ. Օգոստոս 14)

ՊԱՏՄԱՆՆԵՐ

Պատճառներով... Les annonces, en français et en arménien, sont reçues aux bureaux de la Rédaction: Rue Beaumont, 9.

ԻՍԿԱՆ ԴԱՍԻԹԻԻՆ

«Ամսօր»-ի քրդակցությունը... Նոր հրատարակություններ...

ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ԱՐԴԱՐԱՆԻ ԿԱՆՈՆԱԿԱՆ

«ԱՐՄԵՆԻԱ»

Ի ՏԱՐԵՇՐԱՆԻՆ

(1904 ՕԳՈՍՏՈՍ — 1905 ՅՈՒՆԻՍ)

20րդ շրջանի բաժնորդագրություններ... 1904 ՕԳՈՍՏՈՍ 27 ՇԲ.

Առաջին օրը... Կանոնադրություններ... 1904 ՕԳՈՍՏՈՍ 27 ՇԲ.

Բաժնորդագրություններ... 1904 ՕԳՈՍՏՈՍ 27 ՇԲ.

ՍԷՄՈՅՈՐԻ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ԿԱՆՈՆԱԿԱՆ

«Արմենիա»-ի քրդակցությունը... 1904 ՕԳՈՍՏՈՍ 27 ՇԲ.

Հայկական խնդիրը...

Թեև օսմանեան կառավարություններ... 1904 ՕԳՈՍՏՈՍ 27 ՇԲ.

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՇՈՒՇԱՆԻ

(Կոլկասեան կեանքից)

Ա

(Շաբ. Յրդ քառեց)

Եւ այսպէս անցան օրերը... 1904 ՕԳՈՍՏՈՍ 27 ՇԲ.

Այսպէս անցան օրերը... 1904 ՕԳՈՍՏՈՍ 27 ՇԲ.

Թախանձեւում համար... 1904 ՕԳՈՍՏՈՍ 27 ՇԲ.

(1) Յրանաացի թղթակիցը... 1904 ՕԳՈՍՏՈՍ 27 ՇԲ.

ԽՄԲ. ԱՐՄ.

Կատարելով նշանակ... 1904 ՕԳՈՍՏՈՍ 27 ՇԲ.

Այսպէս անցան օրերը... 1904 ՕԳՈՍՏՈՍ 27 ՇԲ.

տորածներին անկարելի... 1904 ՕԳՈՍՏՈՍ 27 ՇԲ.

Ռուս քաղաքականությունը...

Երբ ասկէ ինչ տարի առաջ... 1904 ՕԳՈՍՏՈՍ 27 ՇԲ.

որ ասկէ անոր գիւթի... 1904 ՕԳՈՍՏՈՍ 27 ՇԲ.

Շաբաթ մը վերջ... 1904 ՕԳՈՍՏՈՍ 27 ՇԲ.

Բաներ մը կը դառնային... 1904 ՕԳՈՍՏՈՍ 27 ՇԲ.

նորոգումներ մտցունելը — ինչպէս նաև Օսմ. կայսրութեան միւս մասերին մէջ — որովհետև վարչական եւ գրամական ներդրումներ որպիսի աւելի սաստիկ լինի և խռովութիւններն ալ որչափ աւելի երկար տևեն, այնչափ աւելի յառաջ կերթայ օսմանեան տէրութեան քայքայումը և այդպէս անոր կազմալուծումը կը փութացնէ այն ըոպէն որ Ռուսիա պիտի կրնայ Հիւսանդ մարտի ժառանգութիւնն ստանալ, որին երկար ժամանակէ ի վեր աչքը տնկած է: Ինչ որ կը վերաբերի մասնաւորապէս Հայերին, ուստի քաղաքականութիւնն այդ մասին այնպիսի դիրք մը բռնած է որ ո՛չ ըզգացման եւ ո՛չ նոյն իսկ հասարակ մարդասիրութեան հետ կապ մ'ունի, այլ Ս. Բէդերսպուրկի մէջ տիրող գաղափարներին համեմատ պէտք է Հայերն այնպիսի կացութեան մը մէջ դնել որ ստիպուին այս երկուքէ մէկն ընդունիլ, կամ իբրև ազգ և իբրև անհատ հետզհետէ մեռնիլ ու ոչնչանալ կամ նետուիլ Ռուսիայի բազմակներին մէջ և բոլորովին անոր յանձնուիլ առանց վերապահութեան, առանց ունէ պայմանի:

Ս. Բէդերսպուրկի մէջ չեն ուղեր որ իր քաղաքային և կրօնական ինքնավարութիւն պահպանող հայկական ազգութիւն մը գտնուի Յարի կայսրութեան մէջ և Լուսաւորչական եկեղեցիին կողմէ մէջ ունեցած ստացուածները գրաւելու համար վերջերս կառավարութեան ձեռք առած միջոցները բաւականէն աւելի կապացուցանեն թէ իր ուսացման գործն առաջ տանելու համար՝ ոչ մէկ բանէ յետ քաշուելու մտադիր է: Պէտք չէ ուրեմն որ այն օր երբ Ռուսիա պիտի կրնայ ձեռք դնել Էրզրումի եւ Հայկական նահանգներին վրայ, հոն իրեն առկա գտնուի այնպիսի Հայ ժողովուրդ մը որ, իր ինքնավարութեան մէջ օրինաւորապէս հաստատուած և զօրաւոր կերպով կազմակերպուած, Ռուսիացի Հայերին մէջ խառնուելով գուցէ չափազանց զփուրարլոյժ եւ դիմացկուն զօրաւոր տարր մը գայ աւելնայ: Ընդհակառակ, պէտք է որ թիւրքերը՝ ճամբան հարթեն իրեն

համար, տկարացունելով Հայերի ոյժերը և Հայերն այնպէս թշուառ դրանեն զիրենք օսմանեան լուծին տակ, որ ինչ ալ լինի, իրենց այդ վիճակէ նախապատիւ համարին:

Բայց այսօր Ռուսիան ճարտար տերազմով բոլորովին զբաղուած, ըստիպում է Հայաստանի ինչպէս եւ Մակեդոնիայի գործերին շատ չխառնուիլ և ուրիշ տէրութիւնների ընկերին ինք ալ ներկայ գտնուիլ, անոր վրայ ազդեցութիւն գործել առանց կարենալու Արդ այս ըոպէիս երկու տէրութիւններ բոլորովին յօժար կերակին Հայերի դատն իրենց ձեռք առնելու և այս անգամ լուրջ կերպով ստիպելու Բ. Դրան որ վերջապէս գործադրէ Յիւդէոստանի տրամադրութիւնները: Եւ այդ երկու տէրութիւններն ալ ճիշտ անոնք են որոնց հանդէպ Ռուսիա փափուկ դիրքի մը մէջ կը գտնուի. այսինքն Անգլիան եւ Ամերիկայի Միացեալ-Նահանգները:

Անգլիա և Միացեալ-Նահանգները Անցած է ա՛յլ այն ժամանակ ուր Օսմ. տէրութեան ամբողջութեան պահպանումը Անգլիայի պետական անձերի քաղաքական հաւատաւի յօդաւորներէ մին էր եղած. դօրի (պահպանողական) կուսակցութիւնն ալ թիւրքերի նկատմամբ նոյնչափ քիչ բարեկամական զգացումներ կը յայտնէ որչափ ազատական կուսակցութիւնը և քրիստոնեայ ժողովուրդների ազատագրութեան դատը, եթէ անոր հետեանք լինի նոյն իսկ թիւրքերի հետզհետէ անդամահատութիւնը, այսօր ոչ միայն Անգլիայի հանրային կարծիքի, այլև բուն իսկ կառավարութեան ամբողջ համակրութիւնը կը վայելէ: Անգլիայի գէպի հակաթիւրքական քաղաքականութիւն մը այդպէս յանկարծօրէն դառնալը՝ Ներքսի հովտին մէջ Անգլիացիների տեղաւորուելուն հետեանքն եղած է, ինչ որ այն ժամանակ չէր նախատեսուած անշուշտ, որովհետև այն օրէն սկսած որ Եգիպտոսի գրաւումը վերջնական եղաւ, Անգլիան ճակատագրական անխուսափելի կերպով մը մղուած է իր նայուածքը դարձունելու Արաբիայի

վրայ և զայն թիւրքերի ձեռքէն յափշտակել ցանկանալու, իր պաշտպանութեան տակ առնելու համար:

Այն ժամանակէ ի վեր որ Ամրու, Էօմէրի տեղակալը, Ալեքսանդրիայի տիրապետեց, իսլամի ներքին կռիւներին մէջ Հիճազը հետևած է միշտ Եգիպտոսի բաղդին: Ով որ Եգիպտոսին տէր կը լինէր, Մէքքէ և Մէտինէ սուրբ քաղաքներին ալ տէրը կը լինէր: Բացառութիւն եղած է միայն Վահապլիներին Արաբիայի տիրապետութեան ժամանակն երբ այդ միջոցին Եգիպտոսի փաշաներն ալ յաճախ կապտամարտէին Բ. Դրան դէմ: Բայց դարձեալ Եգիպտացիներն էին որ Մէհմետ Ալի փաշայի որդիներին, Թօսուն և Իպրահիմ փաշաների հըրամատարութեամբ, կրցան սուրբ քաղաքները սուլթան խալիֆայի իշխանութեան ենթարկել վերստին: Անգլիացիները զանազան կողմերէ առաջական թեքակողին հասած են: Հարաւային-արևմտեան կողմը, Ատէնի անգլիական գաղութէն իրենց նախապահներին խումբերը հետը հետէ այնչափ առաջ քշած են որ Եհմէնի մայրաքաղաքին Սանաան երկու օրի ճամբայ մնացած է և շարունակ յարաբերութեան մէջ են Եհմէնի ու Ասիւրիի ցեղախումբերին հետ որոնք թիւրքերին դէմ գէնք վերուցած են: Հիւսիսային-արևելեան կողմը, գրեթէ բացարձակ իրենց հովանաւորութեան տակ առած են Գօ. ուէյտի շէյխ Միւսայրէքը, որի մասին այնչափ խօսուեցաւ ասկէ քիչ ժամանակ առաջ երբ Ալմանցիներն ուղեցին Գօնեան Պաղատա և Պասրա իրենց շինելիք երկաթուղիի գիծը տանիլ հասցունել մինչև Բօսնէյը, Պարսկային ծոցի այդ նաւահանգիստ կեդրոնը, նախկին վահապլի Էմիրների սերունդէն Ապտիւլահ Իպա Սէուտին գիւրութիւններ կուտան վերջստին ձեռք բերելու իր նախնիքների գահը որ թիւրքերի ճորտն եղող իպա Րէյիտ յափշտակած է և արդէն առած է Նէճտ գաւառի կէսը: Վերջապէս Անգլիացիները շատ տարին եւ ի վեր կը շարունակեն ջանքերը:

նեկ Հիճազի թագաւորութիւն մը վերահաստատելու համար, որ բնականապէս իրենց պաշտպանութեան տակ պիտի լինի:

Բնաւ երկարաբանութեան պէտք չկայ հասկնելու համար թէ Անգլիա որչափ մեծ նշանակութիւն կուտայ սուրբ քաղաքներն իր ձեռք անցունելու: Անգամ մը որ Մէքքէի և Մէտինէի տէր դառնայ, իսլամութիւնը կերպով մը իր ձեռք անցուցած կը լինի իրեն նպաստաւոր կերպով շարժել տալու համար որովհետև կրնայ իր ուզածի պէս գործել տալ խալիֆային: Թիւրքերի թէ՛ եւրոպական և թէ՛ ասիական նահանգներին մէջ ծագած ամէն խռովութիւններ որոնք կրնան Արաբիայի մէջ անցած դարձածէն հեռացունել Բ. Դրան և իսլամի ուշադրութիւնը — արդէն թիւրք կառավարութիւնն ալ միւս տէրութիւններէն աւելի այդ մասին հոգ տանելու երևոյթը չունի — կըրնան նպաստել Անգլիայի ծրագրերին և փութացնել անոնց յաջողութիւնը: Եւրոպայի մէջ Մակեդոնիան և Ասիայի մէջ Հայաստանը բաւական են արդէն թիւրքերին համար որոնք ա՛յլ չեն կրնար Արաբիայի մէջ ևս ունէ բանի գիծադրել:

Գալով Ամերիկայի Միացեալ-Նահանգներին, ուր երթալով պիտի վերջացունեն իրենց շրջապարտութեան պատճառ հայ պատուիրակութիւնը կազմակերպու Հայ արքեպիսկոպոսներն, որոնք այժմ եւրոպական կառավարութիւններին գիծելով իրենց հայրենակիցները ցաւերը կը ներկայացունեն, այդ Միացեալ — Նահանգներին թիւրքերի հետ յարաբերութիւններն ալ շատ գէշ վիճակի մէջ են: Արդէն մանրամասնօրէն բացատրած եմ ձեզ Միացեալ-Նահանգների և Բ. Դրան միջև ծագած վէճը. բայց որովհետև այստեղի ամերիկեան գետնի պանձ. Լէյման համոզուած է որ Դուռը ժամանակ վաստակելու միայն կաշխատի ամերիկեան նաւատորմին որ պիտի մեկնէր Միջերկրական ծովէն, հակահրաման ստացաւ. պէտք է սպասել նական ցոյց մ'ընէ թիւրքական ջորերին մէջ: Ինչպէս արդէն բացատրուեց, կենդանի բանաստեղծութիւն մը դարձած կերպէր ու կը նուագէր...:

Արևելի տեսնելով իմ այդտեղ յաճախելու մի քանի անգամ, իրիկուն մէջ Եւրոպայի հանդիպեցայ հոն. այս անգամ՝ միակ իր ուսու սպասուհիին հետ: Դողդոջուն ձայնով մը ինձ բարեկեցութիւն, յաւելցուց կամացուկ մը որ յառաջիկայ կիրակին սպասեմ իրեն, նոյն այդ անդ և միևնոյն ժամանակ: Ետ չի խօսեց այդ օր և ոչ էլ ի սովորականին պէս ծիծաղլոտ խօսքով գտնելու ջանքեր ըրաւ: Նրեանք զեղնած ու դալկահար տեսայ: Կուգէի, բայց չի համարձակեցայ հարցնել թէ ինչ ունէր, հիւանդ էր արդեօք: Բայց ժամանակ էլ չի տուեց: Յետոյ թիւն, աստի և բռնադրօսիկ փայտով մը գլուխն օրորելով շտապեց հեռանալ:

(Եւրոպական)

Մէն-Սէ

Բարեկ

Բ

Գարնան քաղաքներն հետ կսկսի նաեւ թիֆլիսի մէջ հանրային ուրախութիւններն մի ուրիշ շրջան: Անհամար բազմութիւն մը ամեն երեկոյ, մանաւանդ շաբաթ, կիրակի և տօն օրեր, հասարակաց պարտէզներ կը լեցուն. ուր զինաւորական եայն նուագածուներ, մի քանի տեղեր, քաղաքի և կամ մասնաւորների հաշուով ժողովուրդը գէպի իրենց կը քաշեն. ուր նա առատօրէն խմած գարեջրի ազդեցութեան տակ էլ ուրիշ ոչինչ կը խորհի քան եթէ խմել, հարբեւալ և զուարճանալ:

Այդ երկրի մէջ ուր մարդերին անպայման արգիւտած է իրենց զգացումներ արտայայտել, ոչ միայն իրենց մարդկային ընկերական և քաղաքական պարտաւորութիւնների մասին, այլ նոյն իսկ ատոնց վրայ խորհիլն անգամ, ո՛չ մի միջոց չի խնայուիր սակայն, այդ բովանդակ միլիոնների զանգուածը անասնաց ներք և ստորնացնելու նպատակով, ամէն կարգի զուարճութիւններ և անա-

ռականութիւնների շաշտօրէն տարածումն համար: Վայրենի և չտես երկրների վերայ տեղական կառավարութեան տիրապետութեան դիւրին ծաւալումի և յաջողութեան պատճառ՝ զխաւորաբար վերագրելի է այդ տգէտ և ինկած ժողովուրդների ստորին կիւքերը շոյելու քաղաքականութեան:

Միայն լուրջ փողոցի ամենավարի ծայրը, Դիտօրէի սկիզբը, Կուրի եզերք գրտնուող Միւշէյիտի Բաղը, թիֆլիսի հասարակաց պարտէզներից ամենից մեծը և յաճախուածն է: Անոր անտառանման և վայրենի գեղեցիկ դիրքը, իր ընծայած բազմատեսակ առաւելութիւններով, ամենայարմար վայրն է զօրունի սեզոնը մէն կարգի արարածներին ժամադրավայր լինելու: Նւ գեռ այդ բաւական չը լինելով, Միւշէյիտի կողքերն ու հանդիպակաց բազմաթիւ պարտէզներ որոնք թէև մասնաւորների սեպհականութիւն բայց միևնոյն նպատակին յատկացուած լինելով երթեւեկող հասարակութեան համար բաց են, ամէն դիւրութիւններ կու-

տան զօրունելու:

Հայի սեպհականութիւն եղող մի այդ տեսակ պարտէզի մէջ էր որ Աշգ Զիվանին իր նուագածուների փողերի խումբով վարձուած, իր սովորութեան պէս միմիայն Հայերին լինելու պայմանով իր ժողովրդական այլեւալ երգերով, մասնաւորապէս մեզ գաղթականներիս գլխաւոր հրապոյր ընծայող վայրն եղած էր:

Հոն էինք այսպէս մի կիրակի երեկոյ: Զիվանին կերպէր պատրաստի կամ անպատրաստ զանազան կտորներ, մասնաւորաբար գաղթականների կեանքից, տաճկահայերի վիճակից, սրտառու թայց և ոգևորիչ ու սրտապնդիչ ոճով:

Հոն եկան նոյն օր նաև իրենց պտոյտի ընթացքի մէջ Եուշանիկ, իր մայր եւ պառաւ սպասուհիին, և նստելով սեղանի մը շուրջ Զիվանիին մօտիկ, գարեջրով բաժանել տալով և գրամական նպաստներ, նուագածուներին խնդրեցին որ շարունակեն իրենց այդ միևնոյն երգեր: Ժողովուրդն երթալով կը խառնէր անոնց չօրս բոլոր, մինչ Զիվանին ոգևորուած

մը վե.
բնակա.
ան տակ
պէտք
Անգլիա
կուտայ
անցու
և Մէ.
ութիւնը
յաճ կը
ողով շար.
կրնայ
խալի
կական
մէջ ծա.
որոնք
գար.
և իւ.
արդէն
ալ միւ.
մասին
կըր.
ագիրն.
աշորու.
հոգնիւ.
աւական
որոնք
ևս ուն.
ալ-նա.
տի վեր.
ան պիւ.
կազմ
եան .
ալարու.
այրենա.
սցունն.
նշներն
ութիւն.
մէջ են.
յատրա.
րի և ի.
բայց .
ան դե.
որ Դու.
շխատի
պիտի
ն, հա.
սպառ.
ան լու.
բացատ.
տեղծու.
կը նու.
յաճա.
ուն մ'.
այս աւ.
իին հա.
արեւել.
որ յա.
են, նոյ.
ոչ էլ ի.
խօսքը
ներ դե.
էի, բայ.
իւն ու.
ց ծածո.
ն, առա.
լին օրո.
ն-Սէ.

րած եմ ձեզ, եթէ ամերիկեան պա.
հանձնարի խորը քննենք, հայկական
ինքիւրը կը գտնենք հոն, շերտերէն
պաշտպանուած լինելով հայկական
գաղութարարական ընկերութիւն.
ներէն որոնք շատ հզօր են Միաց.
եալ-Նահանգներին մէջ եւ անոնց
թիւներին մէջ ունենցած միտնարու.
թիւներին միջոցով կը շարժին Ամե.
րիկացիներն ալ
Հայերի պատրիարքի հրաժարականը
Անցած շաբաթ Հայերի պատրի.
արքն երկուրդի պալատը կանչուեցաւ
ուր իրմէ բացատրութիւններ ուզ.
ուեցան այն պատուիրակութեան պաշ.
տօնի մասին որ էլ միաձնի կաթողի.
կոսը յանձնած է Պարսկաստանի եւ
Եգիպտոսի (1) առաջնորդներին, զա.
նազան տէրութիւններին զիմուսները.
նկու համար Ամեն. Օրմանեան պա.
տասխանեց թէ այդ մասին ամենա.
փոքր տեղեկութիւն մ'անգամ չունի
ինք վասնզի էլ միաձնի հետ իր թըղ.
թակցութիւն ընդմիջուած է երկար
ժամանակէ ի վեր, արգելքը բարձ.
րագոյն հրամաններէ և կամ երկրոր.
դական պաշտօնեաների չափազանց
եռանդէն ծագած լինելով, Այսու ա.
մենայնիւ, պիտի խնայուի հարկ եղա.
ծին ընել ատոր վրայ որոշ տեղեկու.
թիւներ ստանալու համար կաթո.
ղիկոսէն, Այդ պատասխան մեղմ հեգ.
նութիւն մը համարուեցաւ եւ երբ
Պատրիարքը հրաւիրուեցաւ պալա.
տը կենտրոն, իրաւամբ սկսաւ կա.
կածիլ թէ կուզեն զինք բանտարկել
Երկուրդի մէջ վերջապէս, մի քանի
ժամ սաստիկ երկիրդի բռնուած ըս.
պատելէն յետոյ, քաջուիչ երթալու
թողութիւն ստացաւ, Բէրա հա.
սածին պէս վազեց գնաց անգլիական
գեսպանատունն ուր իր երկիրը հա.
զորդեց Սըր Նիքոլաս Օ' Գոնօրին և
Միք-Բրիտանիայի պաշտպանութիւ.
նը խնդրեց, Դիւանապետունէն դուրս
երկէն յետոյ գնաց պատրիարքա.
կան պաշտօնէն իր հրաժարական գը.
րեց եւ զրկեց սուլթանի առաջին
խորտուղար Թահսին փաշային
Թիւրքերը վարժուած լինելով Ա.
մեն. Օրմանեանի իրենց կամքերի
հոլ գործակատար մը տեսնելու, ա.
նոր հրաժարականին համար շատ ի.
րարանցում չունեցան, Արդարեւ այս
առաջին անգամը չէ որ հրաժարա.
կանի կատակախաղը կը ներկայացու.
նէ և Հայերին մէջ շատեր կան որ ա.
մենափոքր վատահոլութիւն մը չունին
Ամեն. Օրմանեանի վրայ և կը նկա.
տեն զինք իբրեւ փառասէր մարդ մը
որ յանձն կառնէ ամէն բան ընել
պատրիարքական պայտօնը պահելու
համար ինչպէս որ յանձն առաւ ա.
մէն բան ընել անոր հասնելու հա.
մար, Ատոնք պատրիարքին հրաժա.
րականը կեղծիք մը կը համարին իր
ժողովուրդ խաբելու և իբրեւ քաջ հո.
գիւ անոնց աչքին երևնալու հա.
մար, Պէտք է խոստովանիլ թէ զէպ.
քերն ալ կարծես թէ ատոնց իրա.
ւունք կուտան, Պալատը Ամեն. Օր.
մանեանի հրաժարականն իրեն վե.
բաղարձուց և սա ալ կերկի թէ չը

պիտի պնդէ իր հրաժարականի վրայ
որովհետեւ երէկ իբրեւ պատրիարք
նախագահեց Հայերի կեդրոնական
վարժարանի մրցանակաբաշխութեան
հանդէսին .
Երիտասարդ Թիւրքերն
ու Հայ գումիրաձիները
Նորէն զրոյց մը սկսած է պտտել
թէ աստիկանութիւնը հայ յեղափո.
խական գումիրներին երիտասարդ
թիւրքերի հետ մէկտեղ կազմած դա.
ւադրութեան մը հետքերը գտած է.
Այսպէս թէ այնպէս, պատճառ մը ե.
ղած է այդ որ այս րոպէիս նորէն
բազմաթիւ ձերբակալութիւններ կը.
նեն, Երիտասարդ Թիւրքերին և հայ
գումիրաձիներին միջև համաձայնու.
թեան մը կարելիութիւնը շատ կըզ.
բաղեցունէ կառավարութեան միտքը.
Արդարեւ այդ երկու տարրերի միջև
միութեան փորձեր եղած են ընդհա.
նուր գործունէութեան մը համար .
Այդ ճանապարհի մէջ առաջին քայլն
առնուեցաւ երբ Միշլիքիդի խմբա.
գիր Ահմէտ Բիշա պէյի և Հայ գումիր.
Տ. Անմեղեանի հետ, որ կաթողիկ Հայ
մէ, նախկին խմբագիր Կ. պօլսի մէջ,
և որոնք երկուքն ալ իրենց հրապա.
րակային բանաստեղծութիւններին մէջ
շանթեր արձակեցին հոն կարմիր
Սուլթանին դէմ, Ահմէտ հետ գաղտնի
բանակցութիւններ կատարուած են
Ահմէտ Բիշա պէյին և Հայ գումիր.
ներին միջև, բայց չերկիր որ գործ.
նական լուծումի մը յանգած լինին.
Այսպէս զատ, ի բաց առեալ առանձ.
նաբար կատարուած մէկ քանի յան.
դուպէ գումիրութիւնները, ինչպէս
այն որով 1896 օգոստոսին Օսմանեան
Պանքան Հնչակեան գումիրէի (2) հե.
տեղներէի ձեռքն անցաւ, գումիրաձի.
ներն ու երիտասարդ թիւրքերը, նոյն
իսկ միացած, անկարող կը լինին լուրջ
շարժում մը առաջ բերելու որ յաշո.
ղութեան յօյսեր տալ, Երիտասարդ
թիւրքերն որոնք աւելի տեսական
(theoricien) քան թէ գործնական (pra

(2) Արմէնիայի ընթերցողներին
յայտնի է որ «Սէմաֆօր»ի թղթա.
կիցը սխալ մ'է որ կընէ այստեղ, Հըն.
չակեաններն ու Դաշնակցականներն
իրար հետ չփոխելով, ի հարկէ օտա.
րագրիներին դժուար կը լինի ըմբռ.
նել մեր ներքին զանազանութիւններն
ու մտածելու կերպերը, այդ պատճա.
ռով ալ մէկ քանի սխալներ սպրդած
կան այս երկար թղթակցութեան մէջ
որոնք Արմէնիայի ընթերցողը կրնայ
ինքնին հասկնալ Մենք այս թղթակ.
ցութիւն թարգմանած ենք Արմէ.
նիայի մէջ, ցոյց տալու համար միայն
թէ ինչն էր դարձած են Կ. պօլսի մէջ
և թէ ատոնց առթով ինչ կարծիք
յայտնած է «Սէմաֆօր տը Մարսէլ»
կարեւոր օրաթերթի Կ. պօլսի թղթա.
կիցն որ հոն թիւրքական և գեսպա.
նական շրջանակներն մէջ դարձած.
ներին և խօսուածներին վրայ մանրա.
մաս տեղեկութիւններ կը ստանայ մօ.
տէն, թէ և զանոնք իր ուղած կերպով
կը մեկնէ.
ԽՄԲ. ԱՐՄ.

tique) մարդեր են, աւելի խօսքի քան
թէ գործի մարդեր, Ժողովուրդին վը.
րայ ունէ աղքատութիւն չունին, Բարձ.
րագոյն դասակարգ, միջին դասակարգ
ըսուածները չկան թիւրքերի մէջ .
զինուորականներն, կառավարական
պաշտօնեայններն, սոփոտաններն և իւ.
լէմաններն դուրս — այս վերջինները
միանգամայն աստուածաբան և իրա.
ւաբան են — կայ միայն ժողովրդա.
կան դասակարգը, որոնք գիւղերին
մէջ շինականներ են, քաղաքներին
մէջ ալ ռամիկ ամբոխ մը, Այս պատ.
ճառով, Եւրոպայէն փոխ առնուած
սահմանադրական կեղծիքներն որոնց.
մով կը պարծենան Երիտասարդ թիւր.
քերը, Արեւելքի մէջ նշանակութիւն
չունեցող բաներ են, Ատոնց համար
իշխանութեան գլուխն անցնելու եւ
մանաւանդ զայն իրենց ձեռք պահե.
լու — եթէ զէպքերի յաջող գոր.
ծակցութիւն մը զայն իրենց ձեռք
անցունել տայ — միակ միջոցն է այն
պիտի գործնական բարենորոգումներ
ընել, որոնք ուղղակի շահաբեր լինին
գիւղացիներին, որոնց վիճակը շատ չը
տարբերի Սպարտաի գերիներէի (I.
lotes) վիճակէն, և քաղաքներէի չքա.
ւորներին, որոնք ամէն օր սովամահ
լինելու վտանգին ենթարկուած են.
Գալով Հայերին, 1896ի փորձառու.
թիւնը պէտք է բաւական ապացու.
ցած լինի յեղափոխական մասնաժո.
ղովներին թէ ապստամբութեան մը
համար չէ կարելի յոյս դնել հայ ժո.
ղովուրդին վրայ, Այսօր ալ, ինչպէս 8
տարի առաջ, կը թողուն որ գիրենք
ջարդին և չեն ելներ ինքնապաշտպա.
նութեան.
ՀԱՅԵՐ ԵՐԵՎԱՆԻ
Երգիպոսի հայ գաղութէն ծանօթ
անձնաւորութիւններին մահի գոյժեր
կուգան այս միջոցին հետզհետէ, Զա.
րեհ Պէյ Սըվաղի, բնիկ Զմիռնացի,
որ շատ տարիներէ ի վեր Երգիպոս
հաստատուած, Լամպէր Բալի վա.
ճառատան հանքածուխի ճիւղին տնօ.
րէնութիւնը կը վարէր և իր ճար.
պիկութեամբ ու կենցաղագիտու.
թեամբ թէ' օտարազգիներին և թէ'
մեր ազգակիցներին մէջ ազդեցիկ դիրք
մը գրաւած ու պէյութեան աստիճա.
նին բարձրացած էր, օգոստոս 9ին
յանկարծամահ եղեր է 46 տարեկան
հասակին մէջ և հետեւեալ օր յուղար.
կաւորութեան հանդէսը կատարուեր
է շատ չքեղ կերպով, Գերեզմանատան
մէջ Տիարներ Մ. Թէլեան և Լամպէր
Ֆրանսներէն լեզուով և Տ. Ս. Բիւրատ
հայերէն լեզուով դամբանական ճա.
ռեր խօսած են.
Հանգուցեալն երեք տարիէ ի վեր
անդամ էր Ալեքսանդրիայի եկեղեցիի
թաղական խորհուրդին եւ ատենա.
պետ Աղքատախնամ ընկերութեան,
որի հասոյթներն աւելցունելու հա.
մար իր եռանդուն գործունէութեամբ
և ազդեցութեան շնորհով ձեռք բեր.
ուած արդիւնքները ամէնքէն ալ գը.
նահատուած են.
ԻՄԲ. ԱՐՄ.

Տ Ե Ղ Ա Կ Ա Ն
Ուրախութեամբ կիմանանք Մար.
սէլլաբնակ անուանի հայ վաճառական.
ներէն Տիար Յ. Թիւրապեանի աղջը.
կան Օր. Հայկունհին Տիար Միքայէլ
Ե. Նորատունկեանի հետ նշանախօ.
սութեան հանդէսին կատարուիլը Կ.
պօլսի մէջ յու. 31/13 օգոստ. շաբաթ
երեկոյին, աղջկան մօրեղբոր վսեմ.
Պատրիկ Էֆէնտի կիւպէնկեանի բը.
նակարանին մէջ Միք Կղզին.
Օրիորդ Հ. Թիւրապեան որ Մար.
սէլլ ծնած է և տարիէ մ'ի վեր Կ. պօ.
լիս կը գտնուի, ուր գնացած էր իր
ազգականների տեսակցութեան, այս.
տեղ իր ստացած Ֆրանսական ընտիր
դաստիարակութեամբ և զարգացու.
մով Կ. պօլսի մէջ ամէնքի գրուա.
տիքին արժանացած և Մարսէլի Հայ
գաղութին պարծանք մ'եղած է, Նոյն.
պէս ևս Տիար Մ. Նորատունկեան ոչ
միայն իր ընտանեկան ծագումով բար.
ձըր դիրք մը կը վայելէ Կ. պօլսի
մէջ, այլ եւ Բարիք ուսում առած
և զարգացած երիտասարդ մ'է որ
Օսմանեան Ապահովագրական ընկե.
րութեան մէջ ալ բարձր պաշտօն մը
կը վարէ այժմ.
Ուստի այս երկու հանրածանօթ
պատուաւոր Հայ ընտանիքների միջև
նորահաստատ ազգականութեան մը
կապն եղող նշանախօսութեան այդ
հանդէս ամէնքին ալ ուրախութեան
և շնորհաւորութեան առարկայ եղած է.
ՏԻԿԻՆ ԳԱՐԻԷԻ
ԱՄՈՒՍՆԻԹԵԱՆ ՀԱՆԳԵՊԸ
Սերաստիար ֆրանսական նախկին
հիւպատոս հանգուցեալ Գարիէի այ.
րին, որ Սերաստիարի Հայերի կոտո.
րածի միջոցին հիւպատոսարան ա.
պաստանողները թիւրքերին դէմ հը.
րացան ի ձեռնի գիւցազնօրէն պաշտ.
պանած լինելուն համար ֆրանսական
կառավարութեան կողմէն Պատուոյ
լէգէոնի ասպետութեան նշանին ար.
ժանացած էր, և Բարիքի թերթերին
մէջ թիւրքերի վայրագութիւնները
նկարագրելով՝ Ֆրանսացիների ու.
շաղթութիւնը հրաւիրեց հայկական
դատին վրայ, ամուսնացաւ իր հան.
գուցեալ ամուսնի եղբոր Տ. Գարիէի
հետ որ զինուորական աստիճանաւոր
մ'է.
Կրօնական արարողութիւնը կա.
տարուեցաւ օգոստ. 20ի շաբաթ օր
Բարիքի Սէյ Լուի տեղ էնվալիտ մա.
տուսին մէջ, Հայերն իրենց երախ.
տագիտութիւն յայտնելու համար ի.
րենց պաշտպան դիւցազնուհի Տիկին
Գարիէին, 10 հօդիէ բաղկացած
պատուիրակութիւն մը զրկած էին որ
պսակի արարողութեան ներկայ կը
գտնուէր մատուսին մէջ.
Մատրան հովիւն Արթ. Մէյլէ սըր.
տաշարժ քարոզ մը խօսելով նկա.
րագրեց Փոքր-Հայաստանի նախկին
հիւպատոսի կեանքն և իր այդ պաշ.
տօնի մէջ կրած տառապանքներն ինչ.
պէս և իր կնոյ, Այդ քարոզէն կը

քաղնք հետեւալ տողերը . « Դուք տառապեցաք, Տիկին, այնպիսի սըր- տացաւութեամբ մը որ չեմ կարող նկարագրել, երբ ձեր առջև տեսաք մանաւանդ բարբարոսութեան այն- պիսի գործեր որոնք ձեր խիղճ կը վրդովէին և ձեր սիրտ զայրոյթով կը բորբոքէին. դուք սաստիկ տառապե- ցաք երբ տեսաք Հայաստանի խեղճ քրիստոնեայները վայրի գազանների պէս կատաղաբար հալածուած. երբ տեսաք կիներ, մայրեր և մանուկներ ամենաբարբարոսական ծայրայեղու- թիւնների ենթարկուած »:

Զօրավար Նիօ որ իր սպայակոյտի պաշտօնեայներով ներկայ կը գտնուէր, իր յարգանքներ ներկայացուց նո- րապակներին:

ԹԻԻՐԲԵԻԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՎԷՃԸ

Կ. պօլսէն կը հեռագրեն օգոստ. 21ին.

Թիւրքիստանի կեանք վեճը նոր դժ- ուարութիւնների տեղի տուած է . Միացեալ-Նահանգների դեսպան Տ. Լէյման անձնապէս վշտացած լինելով որ ամերիկեան դեսպանութեան մեծ դեսպանի աստիճանին բարձրացումը յետաձգուած է և բողոքական Հայե- ըն անուղղակի կերպով մը Միացեալ Նահանգների պաշտպանութեան տակ դնելու գաղափարը մէկ կողմ ձգուե- ցաւ Անգլիայի և Ումանիայի կողմէ վա- չընկերների կառավարութեան բողոք- ունելուն պատճառով, հիմա կառարկէ թէ վերջերս կատարուած համաձայ- նութեան թիւրքերէն ընդգրկող հա- մապատասխան չէ հոյ գալուցների նկատմամբ ընդունուած կարգադրու- թեան. Բ. Դուռը կուզէ ճանչնալ գո- յութիւն ունեցող 87 դպրոցներ մի- այն մինչդեռ Տ. Լէյման կը պնդէ թէ 300 ուրիշ դպրոցների համար ալ խօսք տրուած էր և կը սպանայ ա- մերիկեան նաւատորմի ջոկատ վե- րադարձունել տար:

Դիւանագիտական շրջանակներին շատ լուրջ բան մը չեն համարիր Տ. Լէյմանի այդ վարմունքը, նկատելով որ իր հարսն ու աղջիկ նոր եկած են Կ. պօլսի ներկայ եղանակը հոս անցունե- լու համար և թէ ամերիկեան դեսպա- նը սեպտեմբերի սկիզբ կատարուելիք մարմնամարզական հանգէսի նախա- գահութեան պաշտօնն ստանձնած է, թէ և վերջնագիր կուտայ և Բ. Դուռն կը սպանայ մեկնել Կ. պօլսէն:

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Շնորհակալութեամբ ստացած ենք հետեւեալը.

ԱՆԻԻ ՅԻՇԱՏԱԿ Souvenir d'Ani. (Տիար Կ. Թ. Բասմալեան որ անցած տարի Բարիկէն գնացած էր Անի յատկապէս ուսումնասիրելու համար այդ կողմեր, հրատարակած է այժմ «Անիի յիշատակ» անունով ալպօմ մը որ կը պարունակէ 26 լուսանկար պատ- կերներ Անիի աւերակներէն և Անիի յատակագիծը (Plan d'Ani) : Լուսանը- կարներ չարքը պարունակող 2 մէդր

եւ 78 հարկերորդամէդր երկարու- թեամբ թուղթի ետեի կողմը տպագր- ուած է տեղագրական և պատմական տեսութիւն մը Անիի վրայ, Տիար Կ. Թ. Բասմալեանէն գրուած, որ ուխ- տաւորի մը սրտատրոփ յուզումներով իր պաշտելի Անիին մօտեցած, իր կը- րած վսեմ ու տխուր տպաւորութիւն- ներ կը հաղորդէ նաև իր ընթերցողի- Հայերէնին հետ մէկտեղ նոյնութեամբ տպագրուած է նաև ամէն բանի ֆը- րանսերէն թարգմանութիւնը, այնպէս որ Հայ մը, զայն տարածելու և ծանօ- թացունելու համար, կրնայ նուիրել նաև ֆրանսագէտ օտարազգի իր բա- րեկամներին:

Կը ծախուի Բարիկ, Բանասերի խմբագրատունը, Կարելի է ստանալ նաև Արմենիայի խմբագրատունէն : Գինն է 2 ֆրանք . իսկ Մարսէյլէն դուրս զրկուելու համար, փոստի ծախ- քով մէկտեղ, կարժէ 2 ֆրանք և 15 սանդիմ:

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Սոֆիանէ կիմացունեն թէ պատե- րազմական նախարար Տ. Սաֆօֆ 20 միլիոն ֆրանքի արտակարգ վարկ մը խնդրեց Սոպրանիէէն 1904 - 1905 թուականին համար որպէս զի 54 հը- րետանի գնուի արագահարուած 321 թնդանթներով որոնք Ֆրանսիի մէջ չինել պիտի տրուին:

— Սոֆիանէ կը գրեն « Ֆրանգ- ֆուրթըր Ձայթունկ » լրագրին թէ նախարարական խորհուրդը սկզբուն- քով որոշած է 100 միլիոն ֆրանքի փոխառութիւն մը հրապարակ հանելու ելմտական նախարարը մօտերս Բա- րիկ պիտի երթայ, այս փոխառու- թեան նկատմամբ ֆրանսական դրա- մատունների սենտիքի մը հետ բա- նակցելու համար:

ՄԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

Արմենիայի խմբագրատուն մէջ ծախու կը գտնուին հետեւեալ գիր- քերը որոնց առջեւ նշանակուած գի- ներին մէջ հաշուուած է նաև զրկե- լու փոստի ծախքը .

Ծրարները ապահովագրուած (recommandé-registré) ստանալ ու- զողները պէտք է որ ամէն մէկ ծրա- րի (մինչև 2 քիլո) համար 25 սանթիմ ապահովագրութեան ծախքը վճարեն:

Արմենիայի խմբագրատուն մէջ ծա- խու գտնուած գիրքերի մանրամաս- ցուցակը հրատարակուած է Արմենիայի 17րդ շրջանի 38, 39 և 40 թիւերին մէջ:

Այդ թիւերէն յատկապէս աւելի տպած լինելով, պատրաստ ենք ձրիա- պէս զրկել անոնց որոնք կը փափա- քին մեր գրացուցակներ ունենալ, եթէ գոնէ 50 սանթիմ զրկելով գիրք ուզեն մեզնէ նախապէս, այդ ուզուած գրքի ծրարին մէջ գրուելով կը շնոր- հակալենք զրացուցակներն ալ:

Ամէն երկրի փոստերը, քանի՜ սան- թիմի համար ալ լինի, մանտառը փոստ կուտան մեզ վճարուելու համար Մարսէյլի մէջ:

ԾԱԽՈՒԻ ԳԻՐՔԵՐ

Արմենիայի խմբագրատուն մէջ ծա- խու կը գտնուին, ի միջի այլոց, և հե- տեւեալ գիրքերը .

Լուսինեան. Նոր Բառգիրք Պատ- կերագրադ Ֆրանսահայ. Երկու խոշոր հատորներ, մանրատառ և եռասին (ամէն մէկ սինը 73 տող), որոնց Ա. ք. 1061 և Բ. ք. 816 երեսներէ կը բաղ- կանայ: Ամէն մէկ բառի առջև անոր համապատասխան հայերէն բառը գրուելէ զատ՝ անոր զանազան առում- ներ և գործածութեան ոճեր ալ ման- րամասնօրէն բացատրուած են: Շատ բառերի (կենդանիներ, գործիքներ և այլն) առջև գրուած են նաև անոնց պատկերներ, աւելի որոշ կերպով նշա- նակելու համար զանոնք: Ֆրանսերէն լեզուով զբաղողներին գիւրուութիւն մը ընծայելու նպատակով՝ այն Բառգրքի աշխատասիրողը, Բարձր. Իշխան Լու- սինեան, որ ոչ մի չափ չակնկալել ան- կէ, երկու հատորին միանգամայն գին նշանակած է 25 ֆր.

Լուսինեան. Բառարան Հայերէնէ Գաղղիերէն (հայերէն չափ ոճերի և ասացումների ֆրանսերէն թարգ- մանութիւններն ալ գրուած են) : Բ տպգր. Եքեղ կազմով : 10 ֆր.

Իշխան Լուսինեանի միւս հրատարա- կութիւններն ալ մեզ մօտ ծախու կը գտնուին միւսեւոյն գնով Մարսէյլի մէջ ինչ գնով որ Բարիկի մէջ:

SETH. J. MESROVP. History of the Armenians in India (From the earliest times of the present day). 5 fr. 50

Եղիազար Մոռաւտեան. Դննական Պատմութիւն Արշակ Բ. և անոր Պապ որդւոյն (Հայոց պատմութեան մէկ կարևոր կէտին վրայ քննադատական տեսութիւն մ'է որի համար Մ. Աղա- բեկեան գրած է թէ «Հեղինակին այդ ձեռնարկութիւնը պատիւ է բերում իրան և այն ազգին, որին պատկանում է պատմութիւնը») : 2 ֆր. 50

Բակոնարան. Կիպրոս կղզի (Ա. Աշ- խարհագրական և պատմական տեսու- թիւն. Բ. Հայ գաղթականութիւն) : 1 ֆր. 25

Բանասերի հրատարակած գիրքե- րը մեզ մօտ կը ծախուին Մարսէյլի մէջ միևնոյն գիներով ինչ որ Բարիկի մէջ «Բանասէր» խմբագրատունը:

ԳՐԱԾԱՐԻ Ա. 27

Հայերէն, ֆրանսերէն, անգլիերէն և թուրքերէն լեզուաց քաջահմուտ և յանձնարարուած գրաչար մը գործ կը փնտռէ : Պէտք ունեցողք շուտով պէտք է դիմեն առ Ն. Սիլուանեան 133, rue d'Aubagne, MARSEILLE.

ԺԲ

ԲԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Մ. ՓՈՐՓՈՒԳԱԼԵԱՆ

ՆՄՈՑՆԵՐ

Մ. ՓՈՐՓՈՒԳԱԼԵԱՆ

ԳՐԱԾ ՈՏԱՆԱԿՈՐՆԵՐԷՆ

Մ. Փորթուգալեանի գրած հայրի- տասիրական ստանաւորներէ մի քանիս- ամփոփուած են այս տետրակի մէջ իր-

րեւ նմոյշներ զանազան քայաքան- մէջ և զանազան տպաւորութիւննե- տակ իւրերեքեմ գրած ստանաւորներն որոնք ժամանակին հրատարակուած լինելով կորսուած են այժմ : Այն քանի ստանաւորներ որոնք իւրեւ նա- ամփոփուած են այս տետրակի մէ- ցին և ցան կը գտնուին Կ. Փօլսա տ- պագրուած ազգային երգ արաններէ մէջ՝ որոց վերստին տպագրութիւն- վաղուց արգէն արգիւտուած է, և մեզ և Արմենիա լրագրիւններին մէջ. Նմոյշնե- մէջ փոքրիկ տեղեկութիւններ տը- ւած են նաեւ թէ այդ ստանաւորնե- րն ինչ տպաւորութիւններ տակ ներ- չուելով գրուած են. Գին 15 սանթիմ:

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Մ. ՓՈՐՓՈՒԳԱԼԵԱՆ

Մ. Փորթուգալեանի հրատարա- կած գիրքերին վրայ մասնաւոր չէ- կը լինի Պարսկաստանի Հայերէն հա- մար որոնց կը զրկուի փակագծի մը նշանակուած գիներով:

Ա. ՀԱՅ ԳԻՒԾԱՐԱՆՈՒՆԻ ՄԸ (Սպանա- Բ. ՀԱՅ ԳԻՒԾԱՐԱՆ

Գ. ՍԱԳՄԱՌ ԻՍՐԱԵԼԻԻ

Դ. ԱՂԱՏՈՒԹԻՒՆ ՊՈՒԼԱՐԻՈՑ

ԿԵՆՏՐՈՒԹԻՒՆՔ ՊՈՒԼԱՐ ԱՂԱՏՈՒ

ԱՂԱՏՈՒՆ (Սպանա- Բ. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԹԵՂԱՆԻՆԵՐԸ. —

Զ. ԳԱՄԱՌ ԳԱՐԻԳԸ — ԺՈՂՈՎՐԴԱՆ

ԸՆԹԵՐՏԱՐԱՆ յետ այլուքեցեալ աւարտ- լուց (Սպանաւո) —

Ե. ԼԻՆԵՐ ՕՐԵՆԴԸ ՅԱՃԻԱՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՆ

(Սպանաւո) —

Ը. ԹԻՐԲԵԻԱ ՀԱՅԵՐԷՆ ԵՒ ԻՐԵՆԵՑ ԳԻՒՆԵՐ (Թիւրքիայի Հայերէն և իրի- քացի ազգերի վրայ վիճակագրակա- ն ցեղաբանական ամփոփ և հեռ-

քը քաջարժ տեղեկութիւններ կը պո- տնակէ : Թիւրքահայաստանի մէջ լը- նակող այլ և այլ ազգերէ բնակիչնե- րուին սաղաթական մէկ ցույց

այ կըսուած է տետրակին վերջը) : Գ

50 սանթիմ (35 սանթիմ) :

Թ. «ԱՐՄԵՆԻԱ»Ի ՅՈՒՇԱՐԱՐ (Արմենի- Ա տարեյրջանի թիւերը այժմ բո- րին սպանած և միեւնոյն ժաման- չատերի հետաքրքրութեան աւարտ- քառած լինելով, այդ շրջանի Դ. Ե

Եթթուգալեանի գրած առաջնորդ- յողուածներէն գէթ 30ի չափ ամփո- ւած են Յուդաքարի մէջ որ ունեւո- գիրքով 124 երեսներէ կը բաղկանայ) (1 ֆրանք) : 1 ֆր. 40 սանթի-

մ. ՎԵԼԵԹ (Պոլկարիայի մէջ Թիւրքե- արած բարբարոսութիւններէն մի փո- րիկ պատկեր կը ներկայացունէ և ց- կուտալ թէ Պուլկարներն ինչպիսի մ-

յոգների գիւտ են իրենց վրէժ լու- ծելու համար) : (15 սանթիմ) 20 սնթի-

մ. ԹՈՄԱՍ ԲՈՅԱՐԻՍ (Յունաստանի Թիւրքերի արած բարբարոսութիւն- ներէն մի փոքրիկ պատկեր կը ներկա- յացունէ և ցոյց կուտայ թէ Յունե- ինչպիսի միջոցների դիմած են իրե- վրէժ լուծելու համար) : (Ե. 15 սանթի-

մ. 20 սանթիմ)

ՅԵՐԵՆ — ԻՍՐԱԵԼԻ

Մ. ՓՈՐՓՈՒԳԱԼԵԱՆ

ՄԱՐՍԵԻԼ

Հայերէն տպագր. Մ. Փորթուգալեանի Լ. Գարսի. François CARRIÈRE Marseille. — Imprimerie du Midi